

САКРАЛЬНЕ СЛОВО

Наталія Мех

СМИРЕННИЙ – СМІРНИЙ

Слова-пароніми *смирений* та *смирний* мають спільний корінь *мир-*, або дещо відмінну семантику й різне стилістичне забарвлення, зумовлене сферою їх мовної реалізації.

Так, у сучасній українській мові *смирений* – це той, ‘який усвідомлює свою мізерність, нікчемність; позбавлений гордовитості’, а також ‘покірний, лагідний’, ‘який виражає покору, лагідність’, ‘сповнений покори’.

Щоб глибше зрозуміти семантику слова *смирений*, пропонуємо звернутися і до таких понять, як *смиріння*, *смирєність*. За тлумачним словником, *смиріння* – це ‘дія за значенням смирити, смиряти і стан за значенням смиритися, смирятися’; ‘покірність, лагідність’; ‘відсутність гордовитості; усвідомлення своєї мізерності, нікчемності’. *Смирєність* – властивість за значенням *смирений*.

З духовної літератури знаємо, що *смирєність* – це чеснота, яка за своїм значенням у духовному житті найважливіша і основоположна. Без неї усі інші чесноти не тільки не мають цінності, але й просто неможливі. Чеснота смиренності таїть у собі благодатну силу, так що навіть людину, яка хоч і обтяжена гріхами, але бажає від них звільнитися, «якщо придбає собі смиренність», робить праведником, і це тому, що смиренність наближає до Бога, від котрого одержуємо залишення гріхів.

Тільки досконалі досягають висоти смиренності. У смиренному серці вже не знаходить собі місця дратівливість, – навпаки, воно сповнене любові, миру, радості духу й веселощів мудрості (Р. Ярема).

Говорячи про силу смиренності, святий Єфрем Сирін пише:

«Смиренний не пишається, не гонорує, слугуючи Господу через страх перед Ним. Смиренний не встановлює своєї волі, всупереч істині, але підкоряється істині. Смиренний не заздрить успіху ближнього, не радіє з його падіння, а, навпаки, радіє з тими, хто радується, і плаче з тими, хто плаче. Смиренний не принижується у злиднях і бідності й не бундючиться у благоденстві та славі, але постійно перебуває в тій самій чесноті. Смиренний не наговорює братові на брата (це сатанинська справа), але служить для них миротворцем, не відплачуючи злом за зло. Смиренний шанує не тільки вищих, але й нижчих за себе. Смиренний всіма силами прагне до благоговіння. Смиренний не захоплюється дратівливістю, нікого не ображає, ні на кого не кричить. Смиренний не опирається і не лінується, хоча б й опівночі покликали його на справу, тому що поставив себе на послух заповідям Господнім. Смиренний не знає ані прикрості, ані лукавства, але у простоті й непорочності служить Господу у святині, в мирі й у радості духовній».

Прикметник *смирний* вживається у значенні ‘покірний, лагідний (про людину)’; ‘спокійний, не норовистий, не злий (про тварину)’. Як бачимо, фрагмент семантики слова *смирний*, а саме *покірний, лагідний* (про людину), збігається з другим значенням слова *смиренний*.

Отже, слово *смиренний* за своєю семантикою ширше від слова *смирний*, але значно вужче за сферою стилістичного вживання.